

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

NÕUKOGU

ELi narkostrategia (2013–2020)

(2012/C 402/01)

EESSÕNA

1. Käesolevas ELi narkostrategias on esitatud liikmesriikide ja ELi institutsioonide poolt kindlaks määratud ELi uimastipoliitika üldine poliitiline raamistik ja prioriteedid ajavahemikuks 2013–2020. Käesoleva strateegia raamistik, ülesanne ja eesmärgid on aluseks kahele järjestikusele 4-aastasele ELi narkootikumidealasele tegevuskavale.

2. Käesolev narkostrategia põhineb eelkõige ELi õiguse aluspõhimõtetel ning toetab igati liidu põhiväärtuste (inimväärikuse, vabaduse, demokraatia, võrdsuse, solidaarsuse, õigusriigi ja inimõiguste) austamist. Narkostrategia eesmärk on kaitsta ja parandada ühiskonna ja üksikisiku heaolu, kaitsta rahva tervist, tagada elanikkonna kõrge turvalisuse tase ning tasakaalustatud, integreeritud ja tõenduspõhine lähenemisviis uimastite nähtusele.

3. Strateegia põhineb ka rahvusvahelisel õigusel, asjaomastel ÜRO konventsioonidel, ⁽¹⁾ mis annavad ebaseaduslike uimastite nähtuse käsitlemisele rahvusvahelise õigusliku raamistiku, ning inimõiguste ülddeklaratsioonil. Käesolevas ELi narkostrategias võetakse arvesse asjaomaseid ÜRO poliitilisi dokumente, sealhulgas 2009. aastal vastu võetud ÜRO poliitilist avaldust ja tegevuskava rahvusvahelise koostöö kohta, mis on suunatud integreeritud ja tasakaalustatud strateegia väljatöötamisele ülemaailmse narkoprobleemiga võitlemiseks, milles sätestatakse, et narkootikumide nõudluse vähendamine ja narkootikumide pakkumise vähendamine on vastastikku tugevdavad elemendid ebaseaduslike uimasteid käsitlevas poliitikas, ning ÜRO poliitilist deklaratsiooni HIV/AIDSi kohta. Strateegia on koostatud Lissaboni lepingus sätestatud põhimõtete ning liidu ja liikmesriikide vastavate pädevuste alusel. Nõuetekohaselt on võetud arvesse subsidiaarsust ja proportsionaalsust, kuna käesoleva ELi strateegia eesmärk on riiklikele strateegiatele lisaväärtuse andmine. Strateegiat viiakse ellu kooskõlas nimetatud põhimõtete ja pädevustega. Lisaks austab strateegia täielikult Euroopa inimõiguste konventsiooni ja ELi põhiõiguste hartat.

4. 2020. aastaks peaks ebaseaduslike uimastite valdkonnas seatud ja käesoleva ELi narkostrategiaga soodustatud ja koordineeritud prioriteetide ja tegevuse abil olema saavutatud üldine mõju ELi narkoolukorra peamistele aspektidele. Need tagavad narkootikumide nõudluse ja narkootikumide pakkumise vähendamise meetmete, sekkumiste ja lähenemisviiside sidusa, tõhusa ja tulemusliku rakendamise kaudu riiklikul, ELi ja rahvusvahelisel tasandil ning ka kõnealuste meetmete rakendamise seotud võimalike soovimatute negatiivsete tagajärgede minimeerimise kaudu inimeste tervise kaitse kõrge taseme, sotsiaalse stabiilsuse ning julgeoleku.

5. Uimastite nähtus on nii riiklik kui ka rahvusvaheline küsimus, millega tuleb tegeleda ülemaailmses kontekstis. Seetõttu mängib ELi tasandil läbiviidav koordineeritud tegevus olulist rolli. Käesolevas ELi

⁽¹⁾ 1961. aasta narkootiliste ainete ühtne konventsioon, mida on muudetud 1972. aasta protokolliga, psühhotroopsete ainete konventsioon (1971) ning narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastane konventsioon (1988).

narkostrategias on esitatud ühine ja tõenduspõhine raamistik uimastite nähtuse käsitlemiseks nii ELi sees kui ka ELi väljaspool. Ühiste ja täiendavate meetmete raamistiku kehtestamise teel tagab strateegia, et kõnealusesse valdkonda investeeritud ressursse kasutatakse tõhusalt ja tulemuslikult, võttes samas arvesse liikmesriikide ja ELi institutsioonide institutsioonilisi ja rahalisi piiranguid ja nende suutlikkust.

6. Strateegia eesmärk on panustada narkootikumide nõudluse ja narkootikumide pakkumise vähendamisse ELis ning narkootikumidest põhjustatud tervisealaste ja sotsiaalsete ohtude ja kahjude vähendamisse strateegilise lähenemisviisi kaudu, mis toetaks ja täiendaks riikide poliitikaid, kehtestaks raamistiku koordineeritud ja ühiste meetmete võtmiseks ning moodustaks kõnealuses valdkonnas tehtava ELi väliskoostöö aluse ja poliitilise raamistiku. Seda saavutatakse integreeritud, tasakaalustatud ja tõenduspõhise lähenemisviisi teel.

7. Lõpuks tugineb käesolev strateegia eelmiste ELi narkostrategiate ja nendega seotud tegevuskavade rakendamise saadud kogemustele, sealhulgas ELi narkostrategia 2005–2012 välishindamise tulemustele ja soovitudele, võttes samas arvesse teisi asjakohaseid narkovaldkonna poliitikasuundi ja meetmeid nii ELi kui ka rahvusvahelisel tasandil.

I. Sissejuhatus

8. Strateegiasse on kaasatud uusi lähenemisviise ja selles käsitletakse viimastel aastatel avastatud uusi probleeme, sealhulgas:

- aina suurenevat erinevate ainete üheaegset tarbimist, sealhulgas seaduslike ainete, nagu alkoholi ja kontrollitud retseptiravimite, ning ebaseaduslike ainete kombineerimist;
- suundumust mitte-opioididest narkootikumide tarbimisele ning uute psühhoaktiivsete ainete esiletõusu ja levikut;
- vajadust tagada ja parandada juurdepääsu kontrollitud retseptiravimitele;
- vajadust parandada narkootikumide nõudluse vähendamisega seotud teenuste kvaliteeti, ulatust ja mitmekesistamist;
- vere kaudu levivate haiguste, eelkõige C-hepatiidi viiruse esinemise jätkuvalt kõrget taset süstivate narkootikumitarbijate seas ning uute HIV-nakkuse ja muude süstitavate narkootikumide tarvitamisega seotud, vere kaudu levivate haiguste puhangute võimalikku ohtu;
- narkootikumidega seotud surmajuhtumite jätkuvalt suurt arvu ELis;
- vajadust tegeleda narkootikumide tarvitamisega integreeritud tervishoiualase lähenemisviisi kaudu, mis muu hulgas käsitleks haigestumust narkootikumide tarbimisega seonduvatesse psühhiaatrilistesse haigustesse;
- ebaseaduslike narkootikumide turgude dünaamikat, sealhulgas uimastikaubanduse muutuvaid marsruute, piiriülest organiseeritud kuritegevust ja uute kommunikatsioonitehnoloogiate kasutamist ebaseaduslike narkootikumide ja uute psühhoaktiivsete ainete levitamise hõlbustajana;
- vajadust ennetada lähteainete, lähteainete lähteainete ja narkootikumide ebaseaduslikul tootmisel kasutatavate muude oluliste kemikaalide kõrvalesuunamist seaduslikust kaubandusest ebaseaduslikule turule ning teatud lisaainetena kasutatavate kemikaalide kõrvalesuunamist.

9. ELi narkostrategia eesmärgid on järgmised:

- panustada narkootikumide nõudluse, narkosõltuvuse ning narkootikumidega seotud tervisealaste ja sotsiaalsete ohtude ja kahjude mõõdetavasse vähendamisse;
- panustada ebaseaduslike narkootikumide turu toimimise takistamise ja ebaseaduslike narkootikumide kättesaadavuse mõõdetavasse vähendamisse;
- innustada koordineerimist aktiivse arutelu ning narkootikumide valdkonna arengusuundade ja probleemide analüüsi kaudu ELi ja rahvusvahelisel tasandil;

— täiendavalt tugevdada narkoalast dialoogi ja koostööd ELi ja kolmandate riikide ning rahvusvaheliste organisatsioonide vahel;

— panustada seire, teadusuuringute ja hindamistulemuste paremasse levitamisse ning sellesse, et paremini mõistetakse uimastite nähtuse kõiki aspekte ja sekkumiste mõju, et luua poliitikatele ja meetmetele usaldusväärne ja terviklik tõenduspõhi.

10. Strateegia tugineb ELi saavutustele⁽¹⁾ ebaseaduslike narkootikumide valdkonnas ning sellesse annab oma panuse käimasolev praeguse narkoolukorra põhjalik hindamine, eelkõige Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse (EMCDDA) poolne hindamine, tunnistades samas ennetava reageerimise vajadust arengutele ja probleemidele.

11. Strateegia on üles ehitatud kahe järgmise poliitikavaldkonna ümber: narkootikumide nõudluse vähendamine ja narkootikumide pakkumise vähendamine ning kolme järgmise valdkondadevahelise küsimuse ümber: a) koordineerimine, b) rahvusvaheline koostöö ja c) teadusuuringud, teavitamine, seire ja hindamine. Selle kahes järjestikuses tegevuskavas, mille vastavad eesistujariigid koostavad 2013. ja 2017. aastal, esitatakse konkreetsete meetmete loetelu koos ajakava, vastutavate poolte, näitajate ja hindamisvahenditega.

12. Võttes arvesse praegust narkoolukorda ja strateegia rakendusvajadusi, valitakse mõlema poliitikavaldkonna ja kolme valdkondadevahelise küsimuse kohta välja piiratud arv suunatud meetmeid, mis lisatakse tegevuskavadesse, tuginedes kriteeriumidele, mis hõlmavad järgmist:

a) meetmed peavad olema tõenduspõhised, teaduslikult põhjendatud ja kulutõhusad ning olema suunatud realistlikele ja mõõdetavatele tulemustele, mida saab hinnata;

b) meetmed on tähtajalised, neil on seonduvad võrdlusalused ja tulemuslikkuse näitajad ning nende puhul määratakse kindlaks rakendamise, aruandluse ja hindamise eest vastutavad pooled;

c) meetmed peavad olema ELi jaoks selgelt olulised ja neil peab olema selge lisaväärtus.

13. Selleks et tagada jätkuv keskendumine strateegiale ja sellega kaasnevate tegevuskavade rakendamisele, peab iga eesistujariik käsitlema oma eesistumisperioodil komisjoni toetusel ning EMCDDA ja Europoli tehnilise sisendi alusel prioriteete ja meetmeid, mis nõuavad järelmeetmeid horisontaalses narkootikumide töörühmas, ning jälgima edusamme. Komisjon, võttes arvesse liikmesriikide ja Euroopa välisteenistuse (EEAS) antud ning EMCDDAst, Europolist ja muudest ELi organitest ja kodanikuühiskonnast saadaolevat teavet, esitab iga kahe aasta tagant eduaruandeid, et hinnata ELi narkostrategia ja selle tegevuskavade eesmärkide ja prioriteetide rakendamist.

14. Komisjon, võttes arvesse liikmesriikide antud ning EMCDDAst, Europolist ja muudest asjaomastest ELi institutsioonidest ja organitest ning kodanikuühiskonnast saadaolevat teavet, algatab 2016. aastaks strateegia välise vahelhindamise, et valmistada ette teist tegevuskava ajavahemikuks 2017–2020. Narkostrategia ja selle tegevuskavade lõppemisel 2020. aastal algatab komisjon nende rakendamise kohta üldise välise hindamise. Kõnealuses hindamises tuleks võtta arvesse ka liikmesriikidelt, EMCDDAlt, Europolilt, muudelt asjaomastelt ELi institutsioonidelt ja organitelt ning kodanikuühiskonnalt saadud teavet ja varasemaid hinnanguid, et anda sisendeid ja teha soovitusi ELi uimastipoliitika edasiarendamiseks.

15. Strateegia eesmärkide saavutamiseks ja tõhususe tagamiseks kasutatakse ELi narkostrategias 2013–2020 võimaluse korral olemasolevaid narkootikumide valdkonnas kasutatavaid vahendeid ja kõnealuses valdkonnas tegutsevaid organeid nende asjaomaste volituste piires, või neid vahendeid ja organeid, mis on strateegia peamiste aspektide suhtes olulised, seda nii ELis (eelkõige EMCDDA, Europol, Eurojust, Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC) ning Euroopa Ravimiamet (EMA)) kui ka koostöös organitega EList väljaspool (näiteks ÜRO uimastite ja kuritegevuse vastu võitlemise büroo (UNODC), Maailma Tolliorganisatsioon (WCO), Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) ja Pompidou rühm). Komisjon, kõrge esindaja, nõukogu ja Euroopa Parlament tagavad, et ELi tegevused ebaseaduslike narkootikumide valdkonnas on koordineeritud ning et need täiendavad üksteist.

⁽¹⁾ ELi narkostrategia 2005–2012 ja selle tegevuskavade sõltumatu hindamise aruanne: http://ec.europa.eu/justice/anti-drugs/files/rand_final_report_eu_drug_strategy_2005-2012_en.pdf

16. Käesoleva ELi narkostrategia eesmärkide rakendamiseks tuleks nii ELi kui ka riikide tasandil eraldada asjakohased ja sihtotstarbelised vahendid.

II. Poliitikavaldkond – narkootikumide nõudluse vähendamine

17. Narkootikumide nõudluse vähendamine koosneb mitmest võrdset olulisest ja vastastikku tugevdavast meetmest, sealhulgas ennetamisest (keskkonnaalane ennetus, universaalne ennetus, valikuline ennetustegevus ja näidustatud ennetus), varajast avastamisest ja sekkumisest, ohu ja kahju vähendamisest, ravist, taastusabist, sotsiaalsest reintegratsioonist ja taastumisest.

18. Narkootikumide nõudluse vähendamise valdkonnas on ELi narkostrategia 2013–2020 eesmärk panustamine ebaseaduslike narkootikumide tarbimise mõõdetavasse vähendamisse, narkootikumide esmakordse tarvitamise edasilükkamisse hilisemasse vanusesse, et ennetada ja vähendada probleemsete narkootikumide tarbimist, narkosõltuvust ning narkootikumidega seotud tervisealaseid ja sotsiaalseid ohte ja kahjusid integreeritud, valdkondadevahelise ja tõendus põhise lähenemisviisi kaudu ning tervishoiu-, sotsiaal- ja õiguspoliitika vahelise ühtsuse edendamise ja säilitamise teel.

19. Narkootikumide nõudluse vähendamise valdkonnas on kindlaks määratud alljärgnevad prioriteedid (ei ole loetletud tähtsuse järjekorras).

- 19.1. Tõhusate ja mitmekülgsete narkootikumide nõudluse vähendamise meetmete kättesaadavuse, juurdepääsetavuse ja ulatuse parandamine, parimate tavade kasutamise ja vahetamise edendamine ning kvaliteedinõuete arendamine ja rakendamine ennetamise (keskkonnaalase ennetuse, universaalse ennetuse, valikulise ennetustegevuse ja näidustatud ennetuse), varajase avastamise ja sekkumise, ohu ja kahju vähendamise, ravi, taastusabi, sotsiaalse reintegratsiooni ja taastumise valdkonnas.
- 19.2. Ennetusprogrammide kättesaadavuse ja tõhususe parandamine (esialgsest mõjust kuni pikaajalise jätkusuutlikkuseni) ning ebaseaduslike narkootikumide ja muude psühhoaktiivsete ainete tarbimise ohtude ning sellega seotud tagajärgede alase teadlikkuse tõstmine. Sel eesmärgil peaksid ennetusmeetmed hõlmama varajast avastamist ja sekkumist, tervislike eluviiside edendamist ja sihtotstarbelist ennetamist (sh valikulist ennetustegevust ja näidustatud ennetust), mis on suunatud ka peredele ja kogukondadele.
- 19.3. Tõhusate nõudluse vähendamise meetmete laiendamine ja arendamine, et reageerida sellistele probleemidele nagu mitme narkootikumi segatarbimine, sealhulgas seaduslike ja ebaseaduslike ainete kombineerimine, kontrollitud retseptiravimite väärkasutus ja uute psühhoaktiivsete ainete tarvitamine.
- 19.4. Tõhusatesse ohu ja kahju vähendamise meetmetesse investeerimine ja nende täiendav uurimine, mis on suunatud sellele, et märkimisväärselt vähendada otseselt ja kaudselt narkootikumidega seotud surmajuhtumite arvu ning vere kaudu levivaid, narkootikumide tarvitamisega seotud nakkushaigusi nagu, kuid mitte ainult, HIV ja viirushepatiit ning sugulisel teel levivad haigused ja tuberkuloos.
- 19.5. Tõhusa ja mitmekülgse narkomaaniaravi kättesaadavuse, juurdepääsetavuse ja ulatuse suurendamine probleemsetele tarbijatele ja uimastisõltlastele, sealhulgas mitte-opioididest narkootikumide tarbijatele üle ELi, et kõik, kes soovivad narkomaaniaraviga alustada, saaksid seda vastavalt asjakohastele vajadustele teha.
- 19.6. Narkootikumide nõudluse vähendamise meetmete arendamise, kättesaadavuse ja ulatuse suurendamine vanglates, vastavalt vajadusele ja tuginedes kinnipeetavate tervisliku seisundi ja vajaduste nõuetekohasele hindamisele, et saavutada ühiskonnas pakutava ravi kvaliteediga võrdne ravikvaliteet, kooskõlas Euroopa inimõiguste konventsiooniga ja ELi põhiõiguste hartas ette nähtud õigusega tervishoiuteenustele ja inimväärikusele. Ravi järjepidevus tuleks tagada kõigi kriminaalkohtusüsteemi etappide vältel ja pärast vabastamist.
- 19.7. Integreeritud ravimudelite arendamine ja laiendamine, mis hõlmaksid vaimse ja/või füüsilise tervisega seotud probleeme, taastusabi ja sotsiaalset toetust, et vastavalt parandada ja suurendada probleemsete tarbijate ja uimastisõltlaste, sealhulgas narkootikumide tarbimisega seonduvate haiguste all kannatavate inimeste tervist ja sotsiaalset olukorda, sotsiaalset reintegratsiooni ja taastumist.

- 19.8. Tõhusate ja diferentseeritud narkootikumide nõudluse vähendamise meetmete arendamine, mille eesmärk on vähendada ja/või lükata edasi narkootikumide esmakordset tarvitamist ning mis vastavad konkreetsete rühmade vajadustele, narkootikumide tarbimismudelitele ja olmetingimustele, pöörates erilist tähelepanu haavatavatele ja marginaliseerunud rühmadele.
- 19.9. ELis rahvatervist ohustada võivate kohalike ja piirkondlike narkootikumide tarbimispuhangute ennetamine koordineeritud ja tõhusate ühiste lähenemisviiside tagamise teel.
- 19.10. Narkootikumide nõudluse vähendamise prioriteetides tuleb võtta arvesse uimastite nähtusega seonduvaid spetsiifilisi iseärasusi, vajadusi ja probleeme riikide ja ELi tasandil. Kõnealuse eesmärgi saavutamiseks tuleb tingimata eraldada piisavaid vahendeid kohalikul, riiklikul ja ELi tasandil.

III. Poliitikavaldkond – narkootikumide pakkumise vähendamine

20. Narkootikumide pakkumise vähendamine hõlmab narkokuritegevuse, eelkõige organiseeritud kuritegevuse ennetamist, heidutamist ja takistamist kohtu- ja õiguskaitseasutuste vahelise koostöö, keelustamise, kuritegeliku vara konfiskeerimise, uurimiste ja piirikontrolli kaudu.
21. Narkootikumide pakkumise vähendamise valdkonnas on ELi narkostrategia 2013–2020 eesmärk panustamine ebaseaduslike narkootikumide kättesaadavuse mõõdetavasse vähendamisse ebaseadusliku uimastikaubanduse takistamise, uimastite tootmise ja uimastikaubandusega seotud organiseeritud kuritegelike rühmituste likvideerimise, kriminaalkohtusüsteemi tõhusa kasutamise, tõhusal jälitusteabel põhineva politseitöö ja suurendatud jälitusteabe jagamise kaudu. ELi tasandil pööratakse erilist tähelepanu suuremahulisele, piiriülesele ja organiseeritud narkokuritegevusele.
22. Narkootikumide pakkumise vähendamise valdkonnas on kindlaks määratud alljärgnevad prioriteedid (ei ole loetletud tähtsuse järjekorras).
- 22.1. Õiguskaitseasutuste vahelise koostöö ja koordineerimise tugevdamine strateegilisel ja operatiivsel tasandil. See peaks hõlmama muu hulgas piiriülese reaajas teabevahetuse (ja jälitusteabe vahetuse) parandamist, parimaid tavasid ja teadmisi ning ühiste operatsioonide ja uurimiste läbiviimist. Sellega seoses tuleks oluliseks pidada kolmandate riikidega tehtavat koostööd seoses ELi suunalise ja ELi sisese organiseeritud narkokuritegevusega.
- 22.2. Ebaseaduslike narkootikumide ELi sisese ja piiriülese tootmise, ebaseadusliku üle piiri toimetamise, ebaseadusliku kauplemise, levitamise ja müügi ning sellise tegevuse hõlbustamise vähendamine ning ka lähteainete, lähteainete lähteainete ja narkootikumide ebaseaduslikul tootmisel kasutatavate muude oluliste kemikaalide kõrvaesuunamise vähendamine.
- 22.3. Tõhus reageerimine muutuvatele suundumustele nagu teatud ebaseaduslike narkootikumide lisaainetena kasutatavate kemikaalide kõrvaesuunamine ning narkootikumide pakkumine uute tehnoloogiate kaudu.
- 22.4. Erilist tähelepanu tuleb pöörata uutele kommunikatsioonitehnoloogiatele, kuna neil on oluline roll narkootikumide (sealhulgas kontrollitud uute psühhoaktiivsete ainete) tootmise, turustamise, ebaseadusliku kauplemise ja levitamise hõlbustajadena.
- 22.5. Liikmesriigid peavad jätkama koostööd ja vajadusel oma meetmeid ELi tasandil koordineerima, koostöös asjaomaste ELi ja rahvusvaheliste organite ja asutustega nagu Europol, Eurojust ning EMCDDA, kasutades täielikult ära kohtu- ja õiguskaitseasutuste vahelise koostöö raames antud olemasolevaid vahendeid ja meetodeid, nagu jälitusteabel põhinev politseitöö, narkootikumide profileerimine, ühised uurimisrühmad, ühised tolli- ja politseioperatsioonid, ning asjakohaseid algatusi, nagu EMPACT-projektid ja kontaktametnike platvormid, kasutades ära piirkondlikke platvorme.
- 22.6. ELi tasandil tuleb rõhku asetada jälitusteabel põhinevale õiguskaitsele, mis on suunatud suuremahulise narkootikumide tootmise ja ebaseadusliku kauplemise vastu võitlemisele. Täiendavalt tuleks tugevdada tihedamat koordineerimist ja koostööd õiguskaitseasutuste vahel nii liikmesriikides kui ka liikmesriikide vahel ja ka Europoliga.

- 22.7. Vajadusel, kui selliseid ülesandeid ei algatata või täideta Europol kaudu, võib ELis luua ajutisi piirkondlikke koostööalgatusi või platvorme, et reageerida uutele ohtudele, mis on tingitud uimastikaubanduse muutuvatest marsruutidest ja esilekerkivatest organiseeritud kuritegevuse keskustest. Seda tehakse koordineeritud operatsioonide kaudu reageerimise teel. Sellised meetmed peavad olema kooskõlas ELi tasandil kehtiva õigusliku korra ja töökorraldusega, täiendama neid, ning tuginema ohu hinnangutele ja analüüsidele. Kõnealused koostööstruktuurid peaksid olema paindlikud, need võivad olla ajutised, sõltuvalt nende loomise aluseks oleva konkreetse ohu edasisest arengust, ning need peaksid tegema tihedat koostööd kõikide asjaomaste EL asutuste ja platvormidega, eelkõige Europoliga.
- 22.8. Kui seda peetakse vajalikuks, ELi kohtu- ja õiguskaitseasutuste vahelise narkokoostöö tugevdamine ja kehtivate tavade kasutamine kiiremate ja täpsemate menetluste kehtestamise teel. Kohtu- ja õiguskaitseasutuste vaheliste koostöötegevuste ning teabe ja jälitusteabe vahetuse toetamine.
- 22.9. Vajadusel Euroopa Liidu õigusraamistiku sihtotstarbeline tugevdamine, et tugevdada ELi reageerimist uute suundumuste käsitlemisel, tagamine, et ühised jõupingutused täiendaksid üksteist piiriüleste organiseeritud kuritegelike rühmituste likvideerimiseks, narkootikumidega seotud kriminaaltulu konfiskeerimine ELi kriminaaltulu jälitamise talituste võrgustiku täieliku ärakasutamise teel, et seeläbi tagada tõhusam reageerimine uimastikaubandusele. Võib uurida asjakohaste õiguskaitsevahendite edasiarendamist.
- 22.10. EL peab tegema tööd poliitikate tõhustamiseks narkootikumide pakkumise vähendamise valdkonnas, tugevdades poliitika hindamist ja analüüsimist, et parandada nii arusaama narkootikumide turgudest ja narkokuritegudest kui ka narkootikumidega seotud õiguskaitsealaste reageeringute tulemuslikkust.
- 22.11. Kuritegude ennetamiseks, korduvkuritegevuse vältimiseks ning kriminaalõigussüsteemi tõhususe ja tulemuslikkuse edendamiseks, tagades samas proportsionaalsuse, peab EL vajadusel innustama uimastipoliitikate ja -programmide, sealhulgas vahistamisaotluste ning uimasteid tarvitavate õigusrikkujate sunniviisiliste karistuste asjakohaste alternatiivide (nagu hariduse, ravi, taastusabi, järelravi ja sotsiaalse reintegratsiooni) kasutamist, järelevalvet ja tõhusat rakendamist.

IV. Valdcondadevaheline teema – koordineerimine

23. ELi uimastipoliitika valdkonnas on koordineerimisel kahekordne eesmärk, s.o sünergiate, kommunikatsiooni ning tõhusa teabe- ja arvamustevahetuse tagamine poliitiliste eesmärkide toetamiseks, innustades samas aktiivset poliitilist arutelu ning narkootikumide valdkonna arengute ja väljakutsete analüüsimist nii ELi kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Kordineerimine on nõutav nii ELi institutsioonides, liikmesriikides, muudes asjaomastes Euroopa organites ja kodanikuühiskonnas ning nende vahel kui ka ELi, rahvusvaheliste organite ja kolmandate riikide vahel.

24. Kordineerimise valdkonnas on kindlaks määratud alljärgnevad prioriteedid (ei ole loetletud tähtsuse järjekorras).

24.1. Sünergia, ühtsuse ning tõhusa töökorralduse tagamine asjaomastes liikmesriikides, ELi institutsioonides, organites ja algatustes, tuginedes lojaalse koostöö põhimõttele, ⁽¹⁾ vältides jõupingutuste dubleerimist, tagades tõhusa teabevahetuse, kasutades ressursse tulemuslikult ning tagades meetmete järjepidevuse erinevatel eesistumisperioodidel.

24.2. Võttes arvesse horisontaalse narkootikumide töörühma rolli nõukogu peamise narkoalase kordineeriva organina, tuleb selle kordineerimispiüüdlusi täiendavalt tugevdada, et võtta arvesse erinevate narkoküsimusi käsitlevate organite, nagu sisejulgeolekualase operatiivkoostöö alalise komitee (COSI) ja rahvatervise töörühma tööd. Lisaks sellele nõuab narkoprobleemi tasakaalustatud lähenemisviis, mis

⁽¹⁾ Euroopa Liidu lepingu artikkel 4.

võrdse tarmukusega käsitleb narkootikumide nõudlust ja pakkumist, tihedat koostööd, suhtlemist ja teabevahetust teiste asjakohaste nõukogu ettevalmistavate organitega, sealhulgas välistegevuse valdkonna ettevalmistavate organitega ning teiste asjaomaste ELi algatustega õigus- ja kriminaalasjade, õiguskaitse, rahvatervise ning sotsiaalküsimuste valdkondades.

- 24.3. Selle tagamine, et EL ja liikmesriigid strateegia eesmärkide toetamiseks arendavad edasi ja rakendavad multidistsiplinaarse koostöö meetodeid ja parimaid tavasid ning et neid riiklikul tasandil edendatakse.
- 24.4. Igal eesistumisperioodil võimaluse andmine, et arutada, jälgida ja hinnata koordineerimise, koostöö, uute suundumuste, tõhusate sekkumiste ja muude poliitikaarengute küsimusi, millel oleks ELi narkostrateegiale lisaväärtus, näiteks narkootikumide vastase võitluse riiklike koordineerijate koosolekutel.
- 24.5. Edendada ja innustada kodanikuühiskonna, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide, samuti noorte, narkootikumide tarvitajate ja uimastitega seotud teenuste klientide aktiivset ja otstarbekat osalemist ja kaasamist uimastipoliitika arendamisse ja rakendamisse riikide, ELi ja rahvusvahelisel tasandil. Samuti tagada koostöö ELi kodanikuühiskonna uimastifoorumiga ELi ja rahvusvahelisel tasandil.
- 24.6. Selle tagamine, et EL väljendaks ennast selgelt ja ühehäälselt sellistel rahvusvahelistel foorumitel nagu ÜRO narkootikumide komisjon (CND) ning kolmandate riikidega peetavates dialoogides, edendades integreeritud, tasakaalustatud ja tõenduspõhist ELi narkootikumidealast lähenemisviisi. Seoses sellega võivad ELi delegatsioonid etendada kasulikku rolli sellise narkoalase lähenemisviisi edendamisel ning uimastipoliitikat käsitleva ühtse diskursuse hõlbustamisel.

V. Valdkondadevaheline teema – rahvusvaheline koostöö

25. Rahvusvaheline koostöö on põhivaldkond, kus EL annab liikmesriikide uimastipoliitikate koordineerimise jõupingutustele ja probleemide käsitlemisele lisaväärtust. ELi narkoalased välissuhted tuginevad sellistele põhimõtetele nagu jagatud vastutus, mitmepoolsus ning integreeritud, tasakaalustatud ja tõenduspõhine lähenemisviis, narkopoliitika küsimuste integreerimine arengupoliitikasse, inimõiguste ja inimväärikuse austamine ning rahvusvaheliste konventsioonide järgimine.

26. ELi narkostrateegia 2013–2020 eesmärk rahvusvahelise koostöö valdkonnas on narkoalase dialoogi ja koostöö täiendav tugevdamine ELi ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahel terviklikul ja tasakaalustatud viisil.

27. ELi narkostrateegia on osa üldisest lähenemisviisist, mis võimaldab ELil end rahvusvahelisel areenil ja partnerriiikidega ühehäälselt väljendada. EL on jätkuvalt pühendunud rahvusvahelisele koostööle ning uimastipoliitika põhialuste arutamisele ja sellele, et aktiivselt jagada ELi uimastikupoliitika alase lähenemisviisi saavutusi, mis on tasakaalustatud narkootikumide nõudluse vähendamise ja narkootikumide pakkumise vähendamise vahel, tuginedes teaduslikele tõenditele ja järeldustele ning ka inimõiguste austamisele.

Selleks on nõutav poliitikate ja meetmete ühtsus ELi tasandil, sealhulgas väliskoostöö narkootikumide nõudluse vähendamise valdkonnas, hõlmates ohtude ja kahjude vähendamist, narkootikumide pakkumise vähendamist, alternatiivset arengut, oskuste vahetust ja edastamist ning riiklike ja valitsusväliste osalejate kaasamist.

28. EL ja selle liikmesriigid peaksid tagama ELi narkostrateegia ja selle eesmärkide integreerimise ELi üldisesse välispoliitika raamistikku osana terviklikust lähenemisviisist, mis täielikult ning ühtsel ja koordineeritud viisil kasutaks ära ELi kasutuses olevaid eri poliitikaid ning diplomaatilisi, poliitilisi ja rahastamise vahendeid. Seda protsessi peaks hõlbustama kõrge esindaja, keda toetab Euroopa välisteenistus.

29. ELi välistegevuse narkoalase lähenemisviisi eesmärk on täiendavalt tugevdada ja toetada kolmandate riikide jõupingutusi rahva tervise, ohutuse ja julgeoleku probleemide käsitlemisel. Seda tehakse käesolevas strateegias ja selle tegevuskavades ette nähtud algatuste rakendamise teel, sealhulgas alternatiivse arengu, narkootikumide nõudluse vähendamise, narkootikumide pakkumise vähendamise ning inimõiguste edendamise ja kaitsmise kaudu, võttes ühtlasi arvesse piirkondlikke algatusi. Võttes arvesse narkootikumide tootmise ja ebaseadusliku kauplemise mõju päritolu- ja transiitriikide sisemisele stabiilsusele ja julgeolekuolukorrale, on meetmed suunatud ka korruptsiooni, rahapesu ja narkootikumidega seotud kriminaaltulu vastu.
30. Rahvusvahelise koostöö valdkonnas on kindlaks määratud alljärgnevad prioriteedid (ei ole loetletud tähtsuse järjekorras).
- 30.1. Sidususe parandamine ELi uimastipoliitikate sisemiste ja väliste aspektide vahel ning narkootikumide valdkonnas reageerimisel kolmandate riikide suhtes.
- 30.2. ELi pühendumuse ja koordineerimise suurendamine rahvusvahelises uimastipoliitika diskursuses, nii rahvusvaheliste organisatsioonide ja struktuuridega (sh ÜRO, G8 ja Euroopa Nõukogu) peetavate läbirääkimiste suhtes kui ka suhete suhtes kolmandate riikidega ELi ühiste seisukohtade saavutamise teel, ning tõhusa rolli tagamine ÜRO uimastipoliitika kujundamise protsessis.
- 30.3. Selle tagamine, et narkoalane rahvusvaheline koostöö integreeritakse ELi ja selle partnerriikide vahelistesse üldistesse poliitilistesse suhetesse ja raamlepingutesse riiklikul ja/või piirkondlikul tasandil. See peaks kajastama integreeritud, tasakaalustatud ja tõenduspõhist ELi lähenemisviisi ja hõlmama järgmist: poliitilist dialoogi, narkoalast koordineerimist, nõudluse vähendamist (sealhulgas ohtude ja kahjude vähendamist), pakkumise vähendamist, sealhulgas alternatiivset arengut ja õiguskaitset, uimastipoliitika integreerimist laiemasse arengukoostöökavasse, teavet, teadusuuringuid, seiret ja hindamist.
- 30.4. Selle tagamine, et ELi rahvusvaheline reageerimine ja meetmed prioriteetsetes kolmandates riikides ja piirkondades üle maailma oleksid terviklikud ning võtaksid arvesse igat uimastite nähtuse mõõdet ning käsitleksid kõnealuste riikide ja piirkondade arengut, stabiilsust ja julgeolekut tõhustatud partnerluse kaudu.
- 30.5. Selle tagamine, et ELi rahvusvaheline narkoalane reageerimine oleks tõenduspõhine ning sisaldaks seireprotsessi olukorra ja edusammude üle, hõlmates erinevaid teabevahendeid komisjonilt, Euroopa välisteenistusest, sealhulgas ELi delegatsioonidelt, liikmesriikidelt, EMCDDA, Europolilt, Eurojustilt ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuselt tihedas koostöös UNODCga.
- 30.6. Selle tagamine, et kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele ning Euroopa naabruspoliitika riikidele antav toetus keskenduks nii nõudluse kui ka pakkumise vähendamise alase suutlikkuse suurendamisele ning tõenduspõhise, tõhusa ja tasakaalustatud uimastipoliitika arendamisele tugevdatud koostöö, sealhulgas ELi parimate tavade jagamise teel ja vajadusel osaluse kaudu sellistes ELi asutustes nagu EMCDDA, Europol ja Eurojust.
- 30.7. Poliitilise dialoogi ja teabevahetuse jätkusuutliku taseme tagamine strateegiate, eesmärkide ja asjaomaste algatuste kohta narkoalaste dialoogide kaudu rahvusvaheliste partneritega, nii piirkondlikul kui ka kahepoolsel tasemel. Peamised partnerid määratakse kindlaks, tuginedes nende ELiga tehtava koostöö seisukorrale ja nende asjakohasusele ebaseadusliku uimastite nähtuse käsitlemisel, võttes arvesse narkoolukorra arengu tulemusena tekkivaid uusi partnereid. Poliitilised dialoogid peaksid täiendama teisi väliskoostöö struktuure ja nende mõju ning olema nendega kooskõlas, olles vajaduse korral foorumiks, mille raames arutada koostöö prioriteete ja ELi rahastatud projektide edenemist.
- 30.8. Piisava rahastamise ja teadmiste (mida annavad EL ja selle liikmesriigid) taseme tagamine, sealhulgas tugevdades rahalise ja tehnilise toetuse koordineerimist, seiret ja hindamist, püüdes samas saavutada sünergiaid, ning tasakaalustades pidevalt läbipaistvat koostöö, vahendite, rahalise ja tehnilise abi pakkumist ELi lähenemisviisi kajastavate, narkootikumide nõudluse ja narkootikumide pakkumise

vähendamise meetmete vahel. EL peaks töötama selle nimel, et ELi delegatsioonidel oleksid asjakohased eksperditeadmised narkootikumide valdkonnas kolmandatele riikidele suunatud meetmete rakendamise toetamiseks. Käesoleva ELi narkostrategia vahearuanne ja lõpphindamine peaks kajastuma ELi kulutuste mõjus kolmandates riikides ning komisjon ja Euroopa välisteenistus peaksid vajadusel andma liikmesriikidele ajakohastatud teavet prioriteetide ja välisriikides tehtud ELi kulutustega seotud edusammude kohta.

30.9. Rahalise ja tehnilise abi andmisel päritoluriikidele peavad EL ja liikmesriigid tagama eelkõige seda, et alternatiivsed arenguprogrammid

— ei oleks tingimuslikud, ei oleks diskrimineerivad ning kui on kavandatud viljeluse likvideerimine, oleksid nõuetekohaselt järk-järgulised;

— seaksid realistlikke maaelu arenguga seotud eesmärke ja edunäitajaid, tagades sihtkogukondades isevastutuse ning

— toetaksid kohalikku arengut, kaaludes samas koostoimet selliste teguritega nagu inimeste turvalisus, juhtimine, vägivald, inimõigused, areng ja toiduga kindlustatus.

30.10. Selle tagamine, et inimõiguste kaitse oleks täielikult integreeritud poliitilistesse dialoogidesse ning asjaomaste narkoalaste programmide ja projektide rakendamisse ja nende eesmärkide saavutamisse.

VI. Valdkondadevaheline teema – teave, teadusuuringud, seire ja hindamine

31. ELi narkostrategia 2013–2020 eesmärk teabe, teadusuuringute, seire ja hindamise valdkonnas on panustamine sellesse, et paremini mõistetakс uimastite nähtuse kõiki aspekte ja meetmete mõju, et luua poliitikale ja tegevustele usaldusväärne ja terviklik tõendus põh. Lisaks sellele on ELi narkostrategia 2013–2020 eesmärk panustamine seire, teadusuuringute ja hindamistulemuste paremasse levitamiselle ELi ja riikide tasandil, tagades sünergiate tugevdamise, rahaliste vahendite tasakaalustatud jaotamise ning vältides jõupingutuste dubleerimist. Seda on võimalik saavutada meetodika ühtlustamise, võrgustike loomise ja tihedama koostöö kaudu.

32. Teabe, teadusuuringute, seire ja hindamise valdkonnas on kindlaks määratud alljärgnevad prioriteedid (ei ole loetletud tähtsuse järjekorras).

32.1. EL ja selle liikmesriigid peaksid jätkama investeerimist teabevahetusse, andmete kogumisse ja seiresse ning teadusuuringutesse ja narkoolukorra hindamisse ja sellele reageerimisse nii riiklikul kui ka ELi tasandil. See peaks hõlmama kõiki asjaomaseid uimastite nähtuse aspekte, sealhulgas narkootikumide nõudlust ja narkootikumide pakkumist. Erilist rõhku tuleks asetada andmete kogumise jätkamisele ja täiendavale tõhustamisele ning aruandlusele EMCDDA narkootikumide nõudluse vähendamise peamiste näitajate kaudu.

32.2. EMCDDA peaks oma volituste piires täiendavalt edendama teadmiste infrastruktuuri ning peaks jätkuvalt mängima olulist rolli ebaseaduslike narkootikumide alase tegevuse keske hõlbustajana, toetajana ja nende kohta teabe andjana ning teadusuuringute, seire ja hindamise teostajana kogu ELis. EMCDDA peaks jätkuvalt teostama Euroopa narkoolukorra ja sellele reageerimise kohta õigeaegset, terviklikku ja kõikehõlmavat analüüsi ning tegema koostööd teiste asjaomaste asutustega, sealhulgas asjakohasel juhul ja vajadusel Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusega (ECDC) ning Euroopa Ravimiametiga (EMA) ja Maailma Terviseorganisatsiooniga (WHO).

32.3. Europol peaks jätkama oma teabe kogumise ja analüüsimise jõupingutusi organiseeritud narkokuritegevuse valdkonnas, samas peaksid liikmesriigid nimetatud asutusele esitama asjakohast teavet. Asutus peaks jätkama korrapäraste ohtude hindamise aruannete esitamist (nt EU SOCTA) organiseeritud narkokuritegevuse kohta ELis.

- 32.4. Liikmesriigid, ELi institutsioonid ja asutused peaksid tõhustama igasuguse teabe ja andmete kogumist, mis käsitlevad kõiki narkootikumide pakkumisega seotud aspekte, sealhulgas narkootikumide turud, narkokuritegevus ning narkootikumide pakkumise vähendamine, et parandada analüüsimist ja muuta otsustamist informeeritumaks. Liikmesriigid, komisjon, EMCDDA, Europol ja vajadusel teised ELi asutused peaksid tegema koostööd, et parandada andmete kogumist ning poliitika seisukohast oluliste ja teaduslikult põhjendatud näitajate väljatöötamist.
- 32.5. ELi institutsioonid, organid ja liikmesriigid peaksid parandama oma suutlikkust avastada ja hinnata uute psühhoaktiivsete ainete esilekerkimist, narkootikumide tarbimisharjumuste muutusi, epideemilisi haiguspuhanguid ja muid uusi suundumusi, mis ohustavad rahva tervist ja ohutust, ning neile kiiresti ja tõhusalt reageerida. Seda saab muu hulgas saavutada kehtivate ELi õigusaktide tugevdamise ning teabe, jälitusteabe, teadmiste ja parimate tavade vahetamise teel.
- 32.6. Liikmesriigid, ELi institutsioonid ja asutused peaksid edendama ja toetama uute psühhoaktiivsete ainete seonduvaid teadusuuringuid, sealhulgas rakendusuuringuid, ning tagama koostöö ja koordineerimise võrgustike vahel riikide ja ELi tasandil, et kõnealust nähtust paremini mõista. Selles valdkonnas läbiviidavat seiret tuleks suurendada, koordineerides tihedalt EMCDDAga. Eelkõige tuleks panna rõhku kohtumeditiinilise ja toksikoloogilise suutlikkuse arendamisele, samuti epidemioloogilise teabe kättesaadavuse parandamisele.
- 32.7. Liikmesriigid peaksid jätkama jõupingutusi, et kindlustada tulemusi, mis on saavutatud ELis seire ja teabevahetuse valdkonnas, sealhulgas REITOXi teabekeskuste võrgustiku kaudu, toetades samas ELi standarditud andmekogumise ja analüüsimise täiendavat arendamist narkootikumide nõudluse ja narkootikumide pakkumise valdkondades.
- 32.8. Piisava rahastamise tagamine narkoalaste teadusuuringute ja arendusprojektide jaoks ELi ja riikide tasandil vastavalt rahalistele vahenditele, sealhulgas ELi 2014.–2020. aasta rahastamisprogrammide kaudu. ELi tasandil toetatavates programmides tuleks võtta arvesse käesoleva strateegia ja selle tegevuskavade prioriteete ning nendega tuleks saavutada selge ELi lisaväärtus, tagades ühtsuse ja sünergia ning vältides samal ajal programmide raames ja ELi organite seas dubleerimist.
- 32.9. ELi institutsioonid, organid ja liikmesriigid peaksid tunnistama poliitikate ja sekkumiste teadusliku hindamise rolli (keskendudes saavutatud tulemustele) ELi narkootikumidealase lähenemisviisi tugevdamise olulise elemendina ning peaksid edendama selle kasutamist nii riiklikul, ELi kui ka rahvusvahelisel tasandil.
- 32.10. Narkoalaste küsimustega tegelevate spetsialistide koolitamise tagamine ja tugevdamine nii narkootikumide nõudluse kui ka narkootikumide pakkumise vähendamise valdkonnas.
-